

Minister Gouvernman Lokal, Sport ek Kiltir

Departman Sport ek Kiltir

POLISI KILTIR

REPIBLIK SESEL

Polisi Kiltir
Repiblik Sesel

Tradiksyon: E. Gedeon
2004

Pibliye an 2004 par
Minister Gouvernman Lokal, Sport ek Kiltir
Bwat Lapos 1383, Viktorya, Mae, Sesel.

Tel. (248) 321 333
Faks : (248) 225 262
Ladres E : mlgsp@seychelles.net

ISBN: 99931 – 59 – 05 – 0

© *Minister Gouvernman Lokal, Sport ek Kiltir, 2004*

Latab Konteni

Avan Propo 1

Lentrodiksyon 3

Polisi 4

Bi Polisi Kiltir 5

Deklarasyon Polisi 6

Konklizyon 15

Remersiman 17

Avan Propo

Piblikasyon Polisi Kiltir Sesel i mark en letap mazer dan nou devlopman kiltirel akòz i montre dan en fason striktire e kordonnen nou loryantasyon ek nou zefor pour prezerve, anrisir e promouvwar nou leritaz.

Mon espere ki sa Polisi ek tou son program ek aktivite kiltirel ava montre sa ki meyer dan nou kiltir Kreol, donk ranforsi linite, lape e larmoni nou nasyon.

Nou pei in ne e grandi koman en pei souverèn e endepandan, e sa in fer bokou pour montre nou leritaz kiltirel inik, e pour stimil lespri kreatif nou pep.

Dan en monn kot tro souvan lentolerans rasyal e kiltirel i desir bann nasyon, kominote ek vwazen, nou larmoni rasyal e kiltirel in kontribye bokou pour progre nou nasyon an gardan vivan sa lespri kolektif e solider ki nou'n erite avek bann zenerasyon ki'n pase.

Diran sa trwa dernyen deseni, i'n annan diferan linisyativ ek program avek bi pour devlop lafyerte dan nou lidantite kolektif e pour ranforsi rol nou bann pratik ek valer kiltirel dan konstriksyon nou nasyon.

De santenn dimoun ki avangard dan nou devlopman kiltirel: bann artis, group kominoter, organizater i'n investi letan ek lenerzi konsiderab dan devlopman kiltirel nasyonal.

Sepandan enn bann pli gran defi ozordi i ki pli bokou i devret ganny fer avek resours finansyer e imen limite, e, dan tou laspe nou lavi kiltirel, pour konsolid plas nou leritaz kiltirel ek son potansyel prometan dan stratezi nou devlopman nasyonal.

Polisi Kiltir i reponn sa defi o bon moman par ofer en kad zeneral osi byen ki bann bi ek gran laliny kondwit ki kapab lev bann standar dan en fason konsiderab, e annan en lenpak dinamik lo nou lazanda kiltirel e lo korperasyon kiltirel ki swa bilateral, rezyonal oubyen multilateral.

Mon asire ki piblikasyon sa Polisi Kiltir i komansman en sapit enportan dan listwar nou devlopman kiltirel. Annefe sa polisi i viz ver lenspirasyon en kiltir Seselwa vibran, ki ouver avek lemonn, ki sovgard tradisyon e an menm tan ankouraz kreativite koman parti en lapros entegral devlopman nasyonal.

I en defi pour tou bann partner- pour Minister Kiltir me osi pour lezot ki konsernen pour konserve e sovgard nou kiltir : bann endividi, lasosyasyon, antreprenner ek investiser, sekter prive ek bann lazans gouvernman.

Mon annan konfyans ki sakenn de nou pou zwe son par pour fer sir ki sa polisi i ganny enplimante san dele e avek lefikasite.

Finalman, mon oule remersye tou sa ki'n kontribye dan konsiltasyon, diskisyon ek elaborasyon sa Polisi Kiltir.

Sylvette Pool (Madanm)

Minis pour Gouvernman Lokal, Sport ek Kiltir

Lentrodiksyon

Sesel i annan en kiltir inik e ris, ki'n devlope atraver kontak ant desandans diferan group etnik sorti Lafrik, Lerop ek Lazi. Listwar e an partikilye sa melanz bann kiltir in fer ki lepep Seselwa in adopte Kreol, Angle ek Franse koman lalang nasyonal.

Nou lanvironnman natirel byen konserve in zwe en gran rol dan enspir lepep Seselwa pour devlop en lekspresyon inik ki ozordi i dekri koman 'Kreol' dan tou son varyete ek laform.

An zeneral definisyon 'Kiltir' i lafason ki en sosyete oubyen en group dimoun an partikilye i viv, avek zot savoir viv, zot koutim ek krwayans.

Nou kiltir ki enkli nou lideoloji, nou mannyer viv, nou lanmizman e lafason ki nou eksprim nou, i sa ki fer nou Seselwa e donn nou nou lidantite koman en pep.

I drwa sak sitwayen pour annan akse avek devlopman ek lekspresyon kiltirel. Atraver sa polisi, Gouvernman i annan lentansyon elarzi bann domennn kiltirel avek bi promouvwar konsyantizasyon kiltirel pour ki lafyerte kiltirel lepep Seselwa i devlope.

Lartik 39 (1 & 2) dan Konstitisyon Sesel (Zen 1993) i site:

Leta i rekonnnet drwa sak dimoun pour partisip dan lavi kiltirel e pour profese, promouvwar, anmize e protez bann valer ek koutim lepep Seselwa.

Leta i promet pour antreprann bann mezir rezonnab pour asir prezervasyon leritaz kiltirel ek bann valer lepep Seselwa.

Responsabilite final pour lenplimantasyon sa polisi kiltir i tonm dan manda minister ki responsab pour kiltir. I osi responsab pour fer sir ki kiltir i anglob tou laspe nou lavi nasyonal, e ki i pou osi envit lezot minister pour kolabor dan sa zefor nasyonal. Sa minister i osi rekonnnet rol sipor sekter prive dan lenplimantasyon program kiltirel nasyonal.

Polisi

Polisi Kiltir Repiblik Sesel i baze lo trwa prensip fondamantal :

- Demokratizasyon kiltir
- Kontinyasyon devlopman nou kiltir
- Proteksyon, prezervasyon ek promosyon nou leritaz natirel e kiltirel.

Polisi Kiltir i sa dokiman ki pou gid tou lenstitisyon kiltirel ek lezot minister ek partner dan formilasyon ek devlopman bann aktivite ek program kiltirel Sesel.

Bi Polisi Kiltir

1. Pomouvwar e devlop lidantite Seselwa.
2. Protez, sovgard e devlop bann valer moral e spirityel kiltir Seselwa ek son dinyite, enkli proteksyon propriyete entelektyel osi byen ki leritaz kiltirel ek natirel Sesel.
3. Prezerv nou kiltir ek valer tradisyonnèl ansanm avek nou stil lavi ek devlopman kontanporen pour asire ki nou kiltir pti zil i ganny prezerve e proteze kont lefe advers lendistri kiltirel nasyonal e enternasyonal.
4. Asire ki popilasyon Sesel i partisipe, kontribye e osi benefisyè avek promosyon ek devlopman kiltir Seselwa.
5. Asir akse ek disponibilite lar ek kiltir pour tou dimoun, atraver diferan lenstitisyon kiltirel.
6. Asir promosyon en nasyon kiltive an donnan akse avek konesans ek lenformasyon dan tou domenn lar ek kiltir.
7. Donn akse avek ledikasyon ek formasyon dan domenn lar ek kiltir lo diferan nivo.
8. Reste okouran, e donn akse avek lenformasyon, kominikasyon, teknolozi, (*ICT*) pour lavansman nou devlopman kiltirel.
9. Ankouraz partisipasyon tou kominote ki reste Sesel, dan tou lesanz artistik e kiltirel osi byen ki devlop tolerans kiltirel avek bi pour valoriz konprezon enterkiltirel, inovasyon, lape ek larmoni parmi popilasyon Sesel, pour solidarite sosyal e kiltirel.
10. Devlop en stratezi marketing pour prodwir reveni koman en mwayen pour kontribye dan krwasans ek devlopman ekonomik nasyonal.
11. Devlop korperasyon avek lezot pei ek lorganizasyon pour devlopman lar ek kiltir.

Deklarasyon Polisi

Lartik 1: Promosyon ek devlopman enl idantite Seselwa.

- Devlop e promouvwar en lidantite Seselwa baze lo nou bann tradisyon, valer, koutim, krwayans, langaz ek fason viv.
- Promouvwar bann valer lengwistik, sosyal, kreatif, ek estetik Lalang Kreol Seselwa ansanm avek Angle ek Franse koman bann lalang nasyonal ki'n ganny rekonnèt par Konstitisyon Sesel.
- Protez nou bann valer Kreol avek bi kree e soutenir en lapresyasyon pour sa bann valer.
- Promouvwar nou panse, lasazes ek nou kiltir avek leres lemonn dan nou lalang maternel e lezot langaz.
- Promouvwar konprezon ek lapresyasyon kiltir Sesel parmi tou Seselwa depi byen boner dan bann premye staz ledikasyon formel.
- Promouvwar konsyantizasyon, konprezon ek respe pour nou biodiversite atraver bann mize listwar natirel.
- Promouvwar bann lobze kiltirel pour lagete piblik atraver en bon sistenm prezervasyon, e devlop program ki pou konsyantiz piblik lo lenportans prezervasyon sa bann lobze.
- Ankouraz Letid Kreol dan tou domenn akademik pour devlopman en lakademi Kreol.

Lartrik 2 & 3: Proteksyon, prezervasyon ek devlopman kiltir ek bann valer Seselwa.

- Protez e promouvwar bann valer kiltirel lepep Seselwa atraver prezervasyon leritaz kiltirel nasyonal, fer li aksesib pour tou sekter kominote Seselwa.
- Protez bann diferan laspe fason viv Seselwa, e promouvwar e devlop lespas kiltirel ek leritaz nasyonal koman bann atou pour tourism kiltirel.
- Promouvwar dimansyon divers e pozitiv Kiltir Kreol Seselwa, tradisyonnèl osi byen ki kontanporen.
- Etabli bann lazans kiltirel isi Sesel e aletranze.
- Devlop program pou prezerv bann lobze ek dokiman kiltirel, osi byen ki nou lespas kiltirel, an kontan nou leritaz lartsitektir.
- Protez tou propriyete entelektyel ek drwa loter.
- Etabli bann lezislasyon nasyonal pour lakizasyon ek proteksyon dokiman enprimen.
- Protez nou bann lobze kiltirel kont lakizasyon ek leksportasyon ilegal
- Etabli en sistenm kot bann lobze avek valer kiltirel, e bann spesimenn istorik, bann dokiman kiltirel e istorik iI ganny repatriye pour lepep Seselwa.
- Etabli en sistenm pour anpes leksplwatasyon leritaz kiltirel Sesel, oubyen lidantite Kreol Sesel dan en fason advers.
- Etabli bann mezir pour proteksyon bann propriyete kiltirel materyel ek bann propriyete non materyel.
- Protez, sovgard e devlop bann valer ek prensip moral kiltir ek dinyite Seselwa.
- Devlop Festival Kreol pour fer li vin en foronm enternasyonal, an ankourazan tou kominote Kreol pour selebre e kree en sans lafyerte pour Kreol e parmi tou nasyon Kreolofonn, ensi anrisir leritaz kiltirel mondyal.
- Etabli bann norm ek standar pour promouvwar en zimaz pozitiv lo kiltir Seselwa.

Lartik 2 & 3 i refer avek 2 ek 3 dan Bi Polisi Kiltir

Lartik 4: Partisipasyon popiler dan devlopman kiltirel

- Ankouraz devlopman talan artistik Seselwa lo nivo distrik pour asir en o kalite partisipasyon par tou dimoun dan levennman artistik e kiltirel, lo nivo nasyonal osi byen ki enternasyonal.
- Devlop programm konsyantizasyon lo nou leritaz kiltirel pour bann zenn an kolaborasyon avek Minister ki responsab pour lazenes.
- Prodwi programm edikasyonnel lo lar ek kiltir pour sansibiliz popilasyon e ankouraz zot partisipasyon dan proteksyon nou leritaz nasyonal.
- Ankouraz formasyon bann group lar ek kiltir, lasosyasyon ek lorganizasyon non gouvènmantal ki siport devlopman lar ek kiltir.
- Inisye e kree konsyantizasyon lo bann aktivite lar ek kiltir dan distrik atraver partisipasyon, promosyon ek lesanz lenformasyon.

****Lartik 5 & 6: Akse avek lenformasyon ek lenstitisyon kiltirel.***

- Asir devlopman Bibliotek Nasyonal koman enn parmi bann sant lenformasyon prensipal dan pei.
- Ofer servis bibliotek piblik pour bezwen edikasyonnel, lenformasyon ek rekreasyonnel tou endividi.
- Ofer servis bibliotek pour prezervasyon ek kontrol bibliografik literatir pei.
- Asire ki bann dokiman Larsiz Nasyonal i ganny proteze, prezerve e ki zot aksesib pour piblik ek bann ki enterese pour depoz dokiman dan larsiv.
- Ofer formasyon neseseur pour devlop kapasite kritik lar e permet en meyer lapresyasyon lar par piblik.
- Asir lapresyasyon Lar Vizyel par piblik atraver lafisaz apropiye Koleksyon Nasyonal Lar.
- Ankouraz letablisman bann bibliotek, mize ek larsiv prive dapre bann standar spesifik parey i ganny defini dan polisi apropiye.
- Asir akse avek lenformasyon kiltirel.
- Etabli rezo avek bann lenstitisyon kiltirel nasyonal, rezyonal ek enternasyonal.

* *Lartik 5 & 6 i refer avek 5 ek 6 dan Bi Polisi Kiltir.*

Lartik 7: Ledikasyon ek formasyon dan lar ek kiltir

- Ofer ledikasyon, formasyon, konesans, kapasite, latitud ek persepsyon neseler pour devlopman nasyonal e talan artistik prometan.
- Stimil kreativite dan tou disiplin artistik e devlop sa bann endividi ki annan bann latitud spesyal dan zot letid.
- Devlop program formasyon dan lar literer, vizyel ek bann performans.
- Asire ki loportinite artistik i egziste lo nivo nasyonal e enternasyonal, e ki lar i form par dan ledikasyon pour lavi, espesyalman pour bann zenn.
- Asire ki loportinite artistik i egziste pour tou Seselwa ki enterese dan promosyon lar lo nivo nasyonal e enternasyonal, nenport ki landrwa ki zot pe reste.
- Promouvwar devlopman diferan form lekspresyon kiltirel e zot lakseptasyon koman en par dan nou lavi tou le zour.
- Promouvwar lapresyasyon pour nou bann dimansyon artistik, arkeolojik, antropolojik, istorik, lengwistik, natirel, arsivik, etnografik ek larsitektir nou leritaz.
- Mentenir lyen avek lasosyasyon oubyen lorganizasyon Seselwa aletranze ki enterese pour promouvwar lar ek kiltir Sesel.

Lartik 8: Promosyon ek devlopman lar ek kiltir atrarver Teknolozi Kominikasyon Lenformasyon ek medya.

- Fer plis promosyon lar ek kiltir atraver medya.
- Servi teknolozi aktyel pour lev fon atraver sponnser pour finans devlopman diferan proze dan domenn lar ek kiltir.
- Servi nouvo teknolozi pour devlop davantaz bann program kiltirel pour ledikasyon piblik.
- Asiste dan devlopman Teknolozi Kominikasyon Lenformasyon aktyel pour fer avanse devlopman dan lar ek kiltir.
- Promouvwar e ankouraz devlopman film ek dokimanter Seselwa osi byen ki medya pour promosyon ek devlopman kiltirel.
- Promouvwar lilizasyon Teknolozi Kominikasyon Lenformasyon pour prezerve osi byen ki rod akse avek konesans ek lenformasyon kiltirel.

Lartik 9 : Permet diversite kiltirel osi byen ki ankouraz tolerans kiltirel e relizye parmi tou dimoun ki reste Sesel.

- Promouvwar e devlop diversite kiltirel baze lo nou lorizin etnik : Lafrik, Lazi ek Lerop.
- Promouvwar respe pour tou diferans etnik e kiltirel pour devlop tolerans etnik koman en mwayen pour ankouraz larmoni dan Sesel.
- Kiltiv tolerans pour tradisyon kiltirel, koutim, krwayans e osi diferans relizye parmi diferan kominote ki reste Sesel.
- Promouvwar e devlop fizyon nou diferan eleman etnik koman en mwayen pour anrisir nou lekspresyon artistik kontanporen dan tou laform lar.
- Promouvwar e ankouraz lesanz enterkiltirel dan domenn lar ek kiltir ant Seselwa e lezot group etnik dan Sesel.
- Asire ki fanm ek zonn i annan akse egal avek bann loportinite dan domenn lar ek kiltir.

Lartik 10: Etabli en stratezi promosyon ek marketing.

- Ramas larzan pour larantre dan bann galeri lar, mize, moniman nasyonal ek sit leritaz natirel.
- Ankouraz e promouvwar aktivite, performans ek levennman kiltirel.
- Promouvwar lavant bann piblikasyon ek bann lobze souvenir.
- Ankouraz devlopman lendistri kiltirel ek bann nouvo laform aktivite kiltirel.
- Pret bann lobze kiltirel ki disponib pour lwe.
- Ofer servis profesyonnel pour ekrire, tradwir oubyen edit bann teks.
- Ofer loportinite pour filmen kot bann landrwa, moniman ek sit kiltirel.
- Ofer konsey eksper oubyen lasistans profesyonnel, oubyen fer provizyon pour son, materyel vizyel, teks oubyen dokimantasyon pour dimoun ki fer film
- Ofer loportinite pour resers kiltirel an konformite avek lalwa Sesel.
- Promouvwar lezot fason pour kolekte reveni pour plis devlopman kiltirel.

Lartik 11 : Devlop korperasyon lo nivo rezyonal e enternasyonal avek tou lorganizasyon pour promosyon ek devlopman lar ek kiltir.

- Etabli korperasyon bilateral e multilateral avek lezot pei ek lorganizasyon.
- Mentenir dyalog dan konteks pei Nor Sid ek Sid Sid pour promouvwar lantrepriz ek lesanz kiltirel.
- Etabli en rezo lesanz avek lezot lorganizasyon rezyonal ek enternasyonal.
- Organiz latelye formasyon, seminar, konferans, kolok, zimlaz avek lezot lenstitisyon, osi byen ki esanz lekspertiz avek bann lorganizasyon rezyonal e enternasyonal.
- Fer resers lo nivo nasyonal, rezyonal e enternasyonal lo listwar natirel e kiltirel Sesel.
- Pourswiv dyalog enterkiltirel avek lezot zil Losean Endyen lo konsepsyon e devlopman *'Indianoceanity'*

Konklizyon

Seselwa i en pep ki ouver, konsyan e apresye diferan laspe kiltir ki bezwen ganny eksplore, devlope e eksplwate. Sa Polisi Kiltir i pran an kont bezwen pour asir devlopman kontinyel sa lapresyasyon e an menm tan fer provizyon pour elarzi lorizon kiltirel atraver rankont avek e leksplwatasyon diferan laspe lezot kiltir. Koman en pti pei, avek en kiltir baze lo konverzans diferan pep sorti dan trwa kontinan diferan, e an gardan antet nou pase kolonyal, i fasil pour nou bann valer tradisyonnèl ganny menase par bann kiltir popiler lemond ki pe vit repann koman kiltir popiler lemond, lesan deryer en teren kot i pou difisil pour en kiltir ki pou bon pour tou dimoun repouse, kot pou napa valer neserer pour anrisir li.

Sa polisi i baze lo konsep ki larises, kiswa materyel oubyen mantal i devret inevitableman koegziste akòz enn i diriz ver lot. Larises materyel i permet devlopman kiltir atraver kreasyon en bezwen pour aktivite lwazir tandis ki en fondasyon ledikasyon solid i permet leksplwatasyon bann atou kiltirel pour kree larises.

Donk, pour arive servi o maksimòm bann loportinite kiltirel parey in ganny defini par sa polisi, e valoriz konsyans kiltirel lepep, Minister ki responsab pour kiltir i devret, parey i'n site dan sa polisi, travay an kolaborasyon avek lezot lorganizasyon ki partisip aktivman pour prodwir e perpetye kiltir, an partikilye bann lotorite swivan :

- **Ledikasyon** : En fondasyon solid kot kiltir pou ganny devlope parmi tou zanfàn depi tre zenn; kot bann zenn talan i ganny dekouver e kiltive pour pli gran larises nou pei.
- **Medya** : Pour difizyon efikas e efektiv kiltir atraver lenformasyon, programm edikasyonnel, loportinite pour kreativite (par egzàn dan bann prodiksyon lokal), espesyalman dan domenn langaz, literatir, lar ek lasyans.

- **Tourism :** Pour leksplwatasyon nou larises kiltirel pour kree larises materyel, anplis ki sa dimansyon ekspoz nou kiltir avek lezot pep. Koman nesesite i lorizin tou bann lenvansyon, sa pou ankouraz plis kreativite anmezir ki kiltir i ganny ekspoze avek biznes.
- **Lanvironnman :** Pour prezervasyon e lekspwatasyon avek atansyon nou leritaz natirel, pour bezwen touristik e edikasyonnel.
- **Sekter Prive :** Dan nou langazman pour valoriz plis leksplwatasyon nou leritaz natirel e kiltirel an antye, avek bi kree plis larises nasyonal, minister pou ankouraz kreasyon, amelyorasyon ek lagrandisman biznes lokal avek lanfaz spesyal lo lar ek kiltir, pour kapab antre dan marse nasyonal e enternasyonal.

Minister ki responsab pour kiltir pou asire ki i annan bon planing pour lenplimansyon efektiv sa polisi, avek provizyon pour evalye e revwar devlopman kiltirel anmezir ki nou sosyete i evolye e devlop nouvo bezwen. An partikilye pou annan lanfaz lo kiltivasyon tolerans pour lezot kiltir, pour promouvwar demokrasi kiltirel.

Remersiman

Nou oule remersye bann dimoun ek lenstitisyon swivan, ki'n asiste delaborasyon sa Polisi Kiltir :

- Sef Sinyor, Minister Gouvernman Lokal, Sport ek Kiltir.
- Sef Seksyon, Lenstitisyon Kiltirel ek Divizyon Devlopman Polisi.
- Sef Seksyon, Divizyon Leritaz Nasyonal
- Konsey Nasyonal Lar
- Departman Gouvernman Lokal

Desen lo kouvertir :
Kwen Tapi
par diferan fezer tapi.

Prodwi par Minister Gouvernman Lokal, Sport ek Kiltir, Repiblik Sesel, 2004

